

stva, vrtnarstva, poljedeljstva in iz rastlinske fiziologije. Pismeni izdelek se klasificira vsebinsko in jezikovno.

c) Ustni izpit se razteza na te-le predmete:

1. Sadjarstvo: drevesnica, nje ureditev in oskrba. Najvažnejša sadna plemena in njih razmnoževanje. Cepljenje. Vzgoja visokodebelnega in poldebelnega (nizko-debelnega) drevja. Vzgoja najvažnejših umetnih oblik. Razni nasadi. Sajenje in oskrbovanje sadnega drevja. Pomlajenje in precepljanje. Gnojenje. Škodljivci in bolejni sadnega drevja. Kratak popis najvažnejših sadnih vrst pečkastega sadnega plemena, ki so zastopane v sadnem izboru za Slovenijo. — 2. Uporaba sadja: Spravljanje, sortiranje, razpošiljanje in shranjevanje sadja. Sušenje. Vkuhanje sadja. Mezge, marmelade, sadni sokovi, brezalkoholne pijače, sadno vino in sadni kis. — 3. vrtnarstvo: Naprava in ureditev vrta. Nova načela o razdelitvi šolskega vrta. Vrtnarsko sadje. Obdelovanje in gnojenje vrta. Gorka leha. Setev in sajenje. Oskrbovanje zelenjadnih rastlin. Soravljanje in shranjevanje zelenjave čez zimo. Pridelovanje in oskrba najvažnejših zelenjadnih rastlin. — 4. Čebelarstvo: Prirodoslovnj opis čebele. Oskrbovanje čebel. Sovražniki in boleznj čebel. Čebelarjenje v navadnih panjih in v panjih s premičnimi satniki. Alberti-Znidaršičev (A.-Z.) panj. Uporaba medu in voska. — 5. Vinarstvo: Popis in vzgoja trte. Trsnica Najvažnejše ameriške podlage in njih križanke. Naprava novih vinogradov. Obdelovanje novih nasadov v prvih letih. Poznejše obdelovanje in gnojenje vinogradov. Najvažnejši škodljivci in poglavitne bolezni. Sredstva, s katerimi zatiramo trsne bolezni in zajedalce. — 6. Kletarstvo: Trgatev in naprava mošta. Kipelnja in vinska klet. Ravnanje z mladim vinom. Vinska posoda. Pretakanje, zalivanje in mešanje vina. Čiščenje in filtriranje vina. Napake in boleznj vina. — 7. Poljedeljstvo: Vrste in lastnosti zemlje s posebnim ozirom na naše kraje. Vrste, oskrba in uporaba domačega gnojja. Gnojnik in ravnanje z gnojem. Najvažnejša umetna gnojila in njih uporaba. Izvedba gnojilnih poizkusov. Obdelovanje posameznih vrst zemlje. Najvažnejše rastlinske bolezni, pleveli in škodljivci. Orodje in stroji za obdelovanje zemlje, za setev, za spravlanje in čiščenje potrebno na malem posestvu in v naših razmerah. Glavne poljske rastline, ki se goje pri nas, in njih kultura. Gnojenje, oskrba, izboljšava in obnovitev travnikov. Najvažnejše trave in pridelovanje njih semen. — 8. Živinoreja: Prebavila živalskega telesa, njih delovanje in izraba hrane. Najvažnejša krmila in njih vrednost za prehrano. Krmiljenje in oskrba goveje živine, prasičev in perutnine. Odbira plemenske živine. Krmiljenje in odgoja mladih živali. Sestava vimen in pridobivanje mleka. Sestave mleka in njega napake. Uporaba mleka in izdelovanje masla. Nalezljive bolezni in njih preprečevanje. Zdravi hlevi. — 9. Knjigovodstvo: Važnost knjigovodstva in njega naloge. Glavni zapisniki enostavnega knjigovodstva. Inventura gospodarskega imetja. Vodstvo tekočih zapisnikov za denarni in stvarni promet. Sestava zaključnih računov in napovedi osebne dohodnine. Izpolnitev uradnega formularja za napoved osebne dohodnine. — 10. Zakonodaja: Služnostne pravice in zadružni zakon (mlekarske, živinorejske, kmetijske zadruge, zadružne posojilnice). Davki in pristojbine, ki zadevajo kmeta. Zakon o zavarovanju kmetijskih delavcev zoper nezgode, bolezni in za starost. Glavni poljedeljski zakoni: o katastru in zemljiški knjigi, o služnostih in pravicah, o motenju posesti, o zatiranju škodljivcev in varstvu koristnih ptic, o zloži in delitvi zemljišč. Glavni gozdni zakoni: o varstvu gozda in varstvenih gozdovih o sečnji in naznačitvi sečnje. Glavni živinorejski zakoni: o živinskih potnih listih, o naznačitvi kužnih bolezni in o zapori okuženih dvorcev, o določilih pri sporih ob nakupu živine. O uredbi občinske uprave in dolžnostih občinskega zastopstva. — 11. Geologija in mineralogija: Hribine in rudnine, važne v poljedeljstvu in njih razkroj. — 12. Botanika: Notranji rastlinski sestav. O življenju rastlin. Zunanji rastlinski deli.

V Ljubljani, dne 15. marca 1923.

Pokrajinska uprava za Slovenijo.

Oddelek za prosveto in vere.

Po naročilu pokrajinskega namestnika

šef oddelka: dr. Skaberné s. r.

Iz Jugoslavije.

† Dr. Karel Verstovšek. Dne 27. marca t. l. ob pol 9. uri je umrl v Mariboru dr. Karel Verstovšek, bivši poverjenik za prosveto v Ljubljani. Bil je naš politični nasprotnik, vendar se moramo spomniti ob njegovi smrti zaslug, ki si jih je pridobil po prevratu za slovensko šolstvo. Ureditev šolskega vprašanja po prevratu ni bila baš najlažja naloga. Lotilo se jo je vse učiteljstvo in v prvih vrstah so se je lotevali ravno vodilni člani naše organizacije. Dr. Karel Verstovšek, kot poverjenik za prosveto, ni bil nedovzetan za vse dobro ter je bil vsprejemljiv za šolnikoristne predloge tudi z naše strani: na drugi strani pa je bil strog mož discipline svoje stranke — tako da je vsakdo vedel pri čim da je. Najbolj se je to pokazalo pri imenovanju t. zv. Verstovškovih okr. šolskih nadzornikov, ki so nekak začetek avtonomističnega boja klerikalne stranke! Vendar nam to ne zafemnjuje spomina nanj, ker presojamo vse njegovo delovanje s tega stališča. Kljub pritisku je razumeval tudi položaj in zahteve tedanje dobe ter jim usrežal. — Naj mu bo ohranjen kot našemu sodelavcu na prosvetnem polju za časa prevrata in kot prvemu prosvetnemu šefu svobodnega naroda spomin tudi v naših vrstah. N. p. v m.!

— »Lažnjiv budžet«. Tozadevni naš članek ponatiskuje »Naš Glas« v 9. svoji številki s sledečim uvodom: »Nad vse zanimiv članek z naslovom »Lažnjiv budžet« prinaša letošnja 12. številka »Učiteljskega Tovariša«. Ta članek bi morali ponatisniti vsi slovenski listi, predvsem dnevnik, da bi sleherni človek v Sloveniji spoznal, kako se nas hoče tudi na prosvetnem polju izstradati. Vsa slovenska javnost bi morala protestirati, ko se jej hoče okrniti najprimitivnejše kulturno sredstvo — osnovno šolstvo in ko se ogroža obstoj vsega ostalega šolstva. Če bo proračun za prosveto za Slovenijo še nekaj let takšen, kakršen je letos, bomo zopet doživeli dobo, ki je bila pred 100 leti v naših krajih, ko je v vsaki vaši znal morda le en prebivalec čitati in pisati. V naslednjem priobčujemo zgoraj omenjeni članek, ker izpopolnjuje sliko našega bednega stanja. Članek se glasi:«

— »Lažnjiv budžet in poročene učiteljce«. Naš članek o lažnjivem budžetu in članek našega strokovnega tajnika o zadnji polovičnih dnevnic poročenim učiteljicam je našel odmeva tudi v Beogradu. »Narodna Prosveta« citira podrobno, stiče glade proračuna za prosveto v Sloveniji iz našega članka v 12. številki. Uč. Tov. in enako članek glede prikrajšanja dnevnice poročenim učiteljicam. Izven citatov pravi »Narodna Prosveta« sledeče: »Mi dodajemo da ovako izraženim državnim budžetom, kojim se ne zadovoljavajo potrebe za rad na kulturnom razvijanju i napredovanju Slovenaca, ide na ruku propovednicima separatizma u Slovenačkoj, što naši državni upravljači ne treba da gube iz vida. Nepravda i nelogičnost su u ovom slučaju očigledni. U državnim zakonima ne treba, upravo ne sme biti nepravde i nelogičnosti. Država nikad ne sme biti prema jednima majka, a prema drugima mačeha. Zato slovenačko učiteljstvo s punim razlogom diže svoj glas protiv ove nepravde. Saopštavajući sve ovo mi skrećemo pažnju merodavnih faktora na ovaj opravdani protest naših slovenačkih drugova i ponavljamo i ovom prilikom ranije učinjeni zahtev da se ova očigledna nepravda, koja se čini prema udatim učiteljicama od strane države, otkloni što pre.«

— O naši »Stanovsko-strokovni knjižnici«. Prinaša »Narodna Prosveta« v 23. številki, dolg članek, v katerem toplo pozdravlja in zeloovoljno ocenjuje 1. zvezek stanovsko-strokovne knjižnice, ki je bil slovenskemu učiteljstvu pravkar dostavljen potom predsednikov okr. uč. dr.

— Iznenadil nas je topot naš »Popotnik«. Našemu organizacijskemu prerojenju naj sledi sedaj še naše notranje, duhovno prerojenje in vstajenje, ta klic in dih se čuti v zadnjem času v vsem našem stanovskem javnem življenju in tudi zadnji »Popotnik« je apostol tega gesla, v tej številki še v posebni meri. Takoj na čelo mu je dal ta odznak sam urednik tov. Pavel Flere z razpravo o »zakoniti ureditvi učiteljske izobrazbe, katero podpre začetek oddelka »duhovna organizacija učiteljstva« z razpravo in organizacijskim študijem pedagoških odsekov v organizaciji UJU; in tudi odlomki zadaj nas pridno seznanjajo z napredkom učiteljske izobrazbe v tujih državah. Posebno svečano obliko pa daje tej številki »Popotnik« prof. Suherjev spis »Uvod v strokovno stiliziranje«, ki ga krasi poleg drugih slik še posebni barvotiski na umetniškem safiniranem papirju, ki so delo naše »Učiteljske tiskarne«. Vsak strokovnjak nam mora priznati, da je s temi odtiski v do-

voljni meri Učiteljska tiskarna pokazala, kako preciznega dela je zmožna in da jo brez strahu in sramu lahko vsakomur priporočamo; zato vse tovarišice in tovariše še posebno opozarjamo na tozadevno delo.

— Pretiravanja »Preroda«. V letošnji 2. številki »Preroda« se spotika nekdo »iz učiteljskih krogov« nad tem, da pišejo naši šolski učbeniki tudi o vinu. »Prerod« se silno huduje, ker se že v abecednikih nahaja tiskana beseda »vino« in ker je nekje v slovnici uporabljen iz slov, pesništva citat o — vincu. Seveda nam še na misel ne hodi, da bi nasprotovali resnemu stremljenju za iztizenjem našega ljudstva. Toda dobre stvari ne bi smeli pretiravati tako kakor to dela »Prerod«, ker se sicer hvalevredno prizadevanje — osmeši. — Po metodi »Prerodovi« bi morali pometati iz učilnic večino naših pisateljev, od Prešerna pa do Cankarja; tudi Zgodbe sv. pisma bi morale sfrčati iz šol, ker pripovedujejo o pohujšljivi pijanosti Noetovi. Čudimo se le, kako so Srbi ostali tako trezni narod, četudi se že stoletja navdušujejo ob divnih pesmih kraljeviča Marka, ki tako »pohujšljivo« zahteva: »Namjesti me gdje godi u mehanu, — primakni mi vina i rakije!« — Prihodnjič se utegne »Prerod« v svoji sfanatizovani gorečnosti lotiti samega Gospoda, ker je v Kanah Galilejskih čudežno pripravil vina; ali pa bo celó prepovedal mladini, da bi hodila k maši, kjer je vinu odmerjeno tako sveto mesto. — Ne dotikali bi se takihle pretiravanj, ki jih je že Prešeren nesmrtno osmešil v svoji »Novi pisariji«, ako ne bi »Prerod« naslikal stvari tako kakor da so izraz mišljenja slov. učiteljstva. Proti taki insinuciji moramo, seveda ugovarjati, kakor tudi proti temu, da z brezobraznimi osebnimi napadi na naše tovariše ki so vse svoje življenje posvetili baš narodovi vzgoji.

— Iz Murske Sobotne nam poročajo: Na mesto vpokojenega osnovnošolskega nadzornika g. R. Jurka je imenovan g. Cvetko, bivši nadučitelj v Bučevcih. G. Cvetko je bil prvi organizator prekmurskega šolstva. Prišel je takoj po prevratu sem v Prekmurje ter navduševal učitelje, ki so mu bili znani kot dobri Slovenci. Prepotoval je celo Prekmurje, ogledal vsako šolo in proučeval tukajšnje razmere naprej. G. Cvetko je bil že pred prevratom v Prekmurju in dobro pozna tukajšnje razmere in ljudstvo. — Sedaj, ko mu čestitamo, ga obenem prosimo, naj z vso energijo nadaljuje delo svojega prednika, da se bo šolstvo še bolj povzdignilo.

— Kaligrafično pisanje števil na osnovni šoli. Ako opazujemo preprostega kmeta, vidimo, da piše številke zelo slabo. Če iščemo vzroka temu, bomo videli, da ni sam kriv, če ne zna lepo in pravilno pisati številke, ampak je šola kriva temu. Hospitalni sem na osn. šolah v Prekmurju in tudi preko Mure na Štajerskem. Prepričan sem se, da učitelji obravnavajo števila samo v prvem šolskem letu in se potem sploh ne brigajo več za to, če pišejo učenci pravilna števila ali ne? To je zelo slabo! Učenci zapuste osnovno šolo in ne znajo pisati pravilno številke. Po mojem mnenju je treba učiti kaligrafično pisanje števil že v drugem in tretjem šolskem letu in sicer v lepopsnici. V svojem razredu učim kaligrafično pisanje števil in seveda tudi pri računanju pazim na to, da pišejo učenci števila ravno tako pravilno kot v lepopsnici. Prepričan sem se, da se lahko doseže lepe uspehe. Ker je pa jako potrebno in dobro če znajo učenci, ko zapuste osn. šolo pisati pravilna in lepa števila, je važno, da se poučuje na osn. šoli kaligrafično pisanje števil. — A. Benkovič.

— Nastop mladine v ljubljanskem dramskem gledališču. V nedeljo, 8. aprila ob pol 11. uri dop. priredi »Splošno žensko društvo« predstavo v prid »Dečjemu domu«. Vzpored obsega dva dela: 1. »Sirota Anka«, igra s petjem in godalnim orkestrom v treh slikah. Glavna vsebina igre je prihod sirote v »Dečji dom«. V igro je vpletenih več narodnih in umetnih pesmi (Adamiča, Juvanca i. dr.) 2. Pevski nastop malih Slovencev in narodni noši ki opevajo svojo domovino: »Tri glav«, »Savica«, »Otok Bleški«, »Primorska sirota«, »Gor čez jezero« (vse tri in četveroglasen dekl. zbor) ter Volarič: »Slovenskim mladencam« (dvoglasen zbor s spremljanjem orkestra). Sodelujejo učenke 1. mest. osn. šole ter mladinski orkester, ki ga je naštudiral konzervatijski profesor K. Jeraj. Igro ki jo je sama zamislila in petje vodi tovarišica Milka Umbergerjeva. Ker je prireditelj v narodno- in umetniškovo zgojnjem oziru zanimiva za mladino kakor za od-

rasle ter je zvezana z nemalimi težkocami in žrtvami, je želeli, da bi jo učiteljstvo po možnosti podpiralo.

— Deška in dekliška meščanska šola v Trzinu priredi v petek, dne 6. IV. ob pol osmih zvečer in v nedeljo, dne 8. IV. ob štirih popoldne sedmo šolsko akademijo. Spored: telovadni, pevski, deklamatorski, goslaški in klavirski nastopi vseh učencev z učitelji. V nedeljo 8. IV. ob 8. uri se otvori v šolskih prostorih velikončna razstava pirhov in risarskih ovitkov. Za obilen poset akademije kakor razstave prosijo učenci in ravnateljstvo.

— Iz mestnega šolskega sveta v Ljubljani. O zadnji redni seji mestnega šolskega sveta z dne 23. marca 1923 smo prejeli sledeče poročilo: Uvodoma se spomni predsednik v toplih besedah pokojnega župana dr. Ivana Tavčarja, ki je bil 12 let zastopnik občinskega sveta v mestnem šolskem svetu ter kot župan nad 10 let njegov predsednik, nekaj časa kot deželni odbornik tudi član deželnega šolskega sveta, povsod in vsikdar vnet zagovornik šolstva in iskren prijatelj učiteljstva. Predsednik pozove zborovalce, da se dvignejo raz sedeže in tako počaste spomin na zaslužnega pokojnika, kar se zabeleži v zapisniku. Potem se preide na dnevni red in se vzemo najprej na znanje poročila iz predsedstva in se odobri brez ugovora zapisnik zadnje seje z dne 27. januarja 1923. Nato se odobri poročila o osebnih izprehembah in pa o daljših dopustih učiteljstva izza zadnje upravne dobe. Poročila okrajnega šolskega nadzornika o nadzorovanju 1. I. mestne deške osnovne šole; 2. zasebne dekliške osnovne šole v Licht. sirotišču; 3. VI. mestne deške osnovne šole; 4. vnanje zasebne dekliške meščanske šole uršulinske; 5. II. mestne deške meščanske šole in 6. I. mestne dekliške meščanske šole — vse za tekoče šolsko leto 1922/23 vzemo se brez ugovora soglasno na znanje in se imajo predložiti višjemu šolskemu svetu v končno odobrenje. Pritrdi se tudi vsem v njih izraženim nasvetom in naročilom v pedagoško - didaktičnem in gospodarskem oziru. — Na znanje se vzame posnetek »Letnega glavnega poročila« o stanju osnovnega in meščanskega šolstva ljubljanskega za koledarsko leto 1922., ki je bilo s podrobnimi in sumarnimi izkazi v celoti višjemu šolskemu svetu že predloženo. Ko se pojasni in primerno uvažuje še več internih vprašanj pedagoške in gospodarske vsebine, zaključí predsednik sejo.

— Tovariši — lovci! Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani potrebuje v svrhu svojega obrata razne ustrezne ptice in živali, ki bi bile primerne za gačenje. V ta namen se naprošajo vsi tovariši-lovci, naj nam o prilikah pošiljajo take eksemplare. Štroke in poštnino povrnemo. Na delo tedaj: procvit naših gospodarskih podjetij je korist celotne naše organizacije, ker se čisti dobiček od njih uporablja izključno za organizacijo in narodno-kulturne namene!

Naše narodno prosvetno delo.

Znižana vožnja in odprava davka za prosvetno delo.

Ministrstvo prosvete je razposlalo dne 30. novembra t. l. št. O. N. št. 48949 okrožnico naslovljeno na pokrajinske uprave prosvetne inšpektorje, šolske nadzornike in šolska vodstva, v kateri se priporoča širjenje ljudske prosvete in pobijanje analfabetizma potom nedeljskih šol, predavanj, roditeljskih sestankov itd.

Ministrstvo prosvete se je obrnilo s svojim pozivom na vse šolske kroge zavvedajoč se, da imata največ uspeha na širjenju prosvete med narodom šola in učiteljstvo. Vendar s tem ni rečeno, da je narodna izobrazba samo šolska in učiteljska dolžnost kajti ne more se storiti vsega le potom šole in pedagoško-didaktičnega dela, ampak tudi potom predavanj, iger, predstav, koncertov itd., pri čemer naj sodelujejo tudi drugi izobraženi krogi.

Z žalostjo pa vidimo, da je razen šolskih ljudi le malo inteligentov pri imenovanju večja čast in priznanje, ker se ne strajajo ne dela in ne neprijetnosti. Ali kovanem delu. Te bele vrane bi kmalu sešleli na prstih, zato pa gre njim tudi toliko je krajev in koliko v teh krajih uradnikov in drugih ki ves trud in delo opazujejo le od daleč in mislijo, da je njihova narodna dolžnost že izpolnjena, ako plačajo tistih par dinarjev letno za Sokola, Jugoslovansko Matico ali pa še morda za katero drugo društvo. Ne ljubi pa se jim sodelovati pri podrobnem delu, petju, knjižnici, odru, nitje ne posečujejo od drugih prirediteljstev. Vse izobraževalno delo leži le na ramenih nekaterih, ki morajo zato toliko bolj biti vpreženi. Pretežna večina med temi požrtvovalneži pa je zopet učiteljstvo ki še nikoli ni zapustilo naroda, ki je vedno in tudi v najtežjih in najdražjih časih idealno delovalo in izvrševalo ne samo svojo službeno

Pristopite k
»Jugoslovanski Matici«!